

Nr 310.

Av herr **Zander**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till vidsträcktare spridning bland folket av konstalster.

»Konsten åt folket» är en sentens som har mycket berättigande i sig. Det torde också numera vara få personer, som bestrida konstens stora inflytande på människorna.

Inom våra museer samlas konstalster av olika slag. De förmögnare klasserna pryda ofta sina våningar med dyrbara konstsamlingar eller åtminstone något verk av värde. Däremot är det en sällsynthet att bland de bredare folklagen finna något konstverk. Under sådana förhållanden synes det mig vara en statsangelägenhet att vidtaga åtgärder, varigenom konsten även må nå ut till folket.

För att från statens sida ingripa på privatlivets område för avhjälpande av påtalade missförhållande torde emellertid möta stora svårigheter. Andra vägar måste nog sökas.

Den mängd allmänna samlingssalar, som vårt land numera i så stor utsträckning äger, skapar ett område, genom vilket konsten i vidsträckt grad bör kunna nå ut till breda samhällslager. Folkets hus, nykterhetsföreningarnas lokaler, missionshusen, skolsalarna, kommunalhusen och sockenstugorna äro platser, där konstverken skulle kunna exponeras och nå vidsträckt befolkningslager.

De ekonomiska svårigheter, som ägare till lokaler, vilka bäras upp av småfolket, i allmänhet ha att kämpa emot, lägga ofta hinder i vägen för tillfredsställande av de mest elementära fordringarna på konstnärlig utstyrsel. Många lokaler finnas dock som kämpat sig igenom de ekonomiska svårigheterna och hållas i ett ganska prydligt skick. Det offras mycket på sina håll för lokalernas förskönande, men några konstskatter får man ytterst sällan se.

Detsamma är i allmänhet förhållandet med landets skolor och kommunala hus. Om man undantager vissa kyrkor och en del städers stadsfullmäktiges sessionssalar och de palats som vissa städer bestå sig med under benämning stadshus och som ge intryck av att förnämligast vara avsedda att förgylla upp en spritkultur som gör sig alltför bred i samhället, skall man finna ytterst få allmänna och samhälleliga lokaler, som äro dekorerade med några konstverk.

Det är dock inte alltid som dessa förhållanden äro orsakade av bristande tillgångar. Visserligen bli de allmänna byggnaderna ofta dyra, men då man å ena sidan vet att goda reproduktioner av konstverk kunna åstadkommas för relativt billiga priser och å andra sidan ser, hurusom ganska kostbara arbeten kunna få utföras av personer som sakna förmåga att framställa någon konstnärlig produkt, kan det knappast vara på grund av ekonomiska orsaker, som den konstnärliga utstyrseln blir så sparsamt tillgodosedd. Det är, enligt mitt förmenande, snarare den brist på vägledning från det allmännas sida, som gör sig så märkbart gällande på detta område.

På litteraturens område har staten och samhället lagt ned stora summor penningar och ett vidsträckt arbete. De senaste årens utveckling av biblioteksverksamheten bär vittnesbörd om huru litteraturen banat sig vägar ut till folkens breda lager, där den förr var en okänd skatt. Så bör man också för konsten söka vägar, varigenom den må kunna nå ut till folket. Jag anser, att det bör tillkomma staten att vidtaga åtgärder i vidsträcktare mån än hittills skett för vinnande av detta syftemål.

Detta bör kunna ske dels genom anslag av statsmedel, som under vissa förutsättningar kan få åtnjutas av föreningar, kommuner och andra samfälligheter, för anskaffande av konstverk, kopior eller reproduktioner av sådana för att utställas å allmänna samlingsplatser och dels genom anordnande av något organ som, till exempel genom konsulenter eller på annat sätt, kunde tillhandagå med råd och förslag i saken.

Det är även en annan sida av denna sak, som kan vara värd att uppmärksammas. De många personerna med konstnärsanlag som finnas uti bygderna, gå ofta »oupptäckta» på grund av att det saknas någon med allmänt uppdrag given institution, till vilken de kunna vända sig i en del angelägenheter, som röra deras anlag, utbildningsmöjligheter o. s. v. Funnes det något organ som stode till tjänst i dylika fall skulle det sannolikt fördelaktigt inverka på konstnärsutbildningen.

På grund av det anförda får jag föreslå,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,

att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida genom anslag till föreningar, kommuner och andra samfälligheter, genom anställande av konsulenter för utövande av konsulterande verksamhet eller på vilket annat sätt med statens hjälp konsten må kunna spridas ut bland folket i vidsträcktare mån än vad nu är fallet, och till riksdagen inkomma med de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 5 februari 1917.

Albert Zander.
